

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2019-4-026 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 19-40/652-278
Karar Tarihi : 14.11.2019

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Arslan NARİN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ

B. RAPORTÖRLER: Fatma ATAÇ, Mehmet Yavuz GÜNER, Abdulsamed TÜRLÜ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN :- İstanbul Otomotiv Hizmetleri İthalat İhracat San ve Tic. A.Ş.
Temsilcisi: Av. Aytac KARAOĞLU
Hürriyet Mahallesi Yurt Sokak No:3 K:3 Çağlayan
Kağıthane/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - BP Petrolleri A.Ş.
Değirmen Yolu Cad. No:28 K:3 Asia Ofis Park İçerenköy
Ataşehir/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** BP Petrolleri A.Ş.'nin, tedarikçisi olduğu Castrol marka madeni yağları, Borusan Otomotiv yetkili servisi olarak faaliyet gösteren İstanbul Otomotiv Hizmetleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.'ye tedarik etmediği, bununla birlikte diğer tüm Borusan Otomotiv yetkili servislerine tedarik ettiği ve bu yolla 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda; Borusan Otomotiv yetkili servisi olarak faaliyet gösteren İstanbul Otomotiv Hizmetleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş. (İSTANBUL OTOMOTİV) tarafından, BP Petrolleri A.Ş.'nin (BP) kendilerine Castrol marka madeni yağı tedarik etmediği, ancak kendileriyle aynı durumda bulunan diğer tüm Borusan yetkili servislerine tedarik ettiği, bakım onarım faaliyetlerini yerine getirdiği Land Rover marka araçların garanti süresince işlem görmesi için Castrol marka madeni yağların kullanılmasının bir zorunluluk olduğu, söz konusu yağların tek tedarik kaynağının ise BP olduğu iddia edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 05.03.2018 tarih ve 1870 sayılı ile giren başvuruya ilişkin olarak 24.02.2018 tarih ve 18-12/222-M sayılı Rekabet Kurulu (Kurul) kararıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun) kapsamında herhangi bir işlem tesisine gerek olmadığı sonucuna varılmıştır. Ankara 14. İdare Mahkemesinin 27.02.2019 tarih ve 2018/1093 E. ve 2019/450 K. sayılı kararıyla anılan Kurul kararı iptal edilmiştir. Mahkeme kararında özetle, davacı iddiaları hakkında idarece soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- (4) Mahkeme kararı sonrası dosyanın yeniden değerlendirilmesi sonucunda hazırlanan 12.06.2019 tarih ve 2019-4-026/BN sayılı Bilgi Notu, Kurulun 20.06.2019 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 19-22/336-M sayılı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili Kurul kararı üzerine hazırlanan 27.09.2019 tarih ve 2019-4-026/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

- (5) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; BP hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan Taraf: BP PETROLLERİ A.Ş. (BP)

- (6) BP, dünya çapındaki müşterilerine, ulaşım için akaryakıt, ısınma ve aydınlanma için enerji, motorlar için madeni yağlar ve günlük ihtiyaçları için petro-kimyasal ürünler sağlayan bir şirkettir. BP'nin madeni yağ markası Castrol'dür. BP/Castrol; otomotiv, endüstriyel, denizcilik, havacılık, petrol arama ve üretim müşterilerine ileri yağlama ürünleri, gres ve ilişkili hizmetler sunan bir üretici, distribütör ve pazarlayıcıdır. Castrol her tür kişisel, ticari ve endüstriyel uygulamaya uygun yağlama ürünleri sunmaktadır. Otomotiv grubuna yönelik ürünlerin içerisinde şanzıman yağları, zincir yağlayıcıları ve koruyucuları, soğutma suları, süspansiyon yağları, fren hidrolikleri, gresler, temizleyiciler ve bakım ürünleri yer almaktadır. Ayrıca ziraat makineleri, fabrika, genel endüstri ve deniz mühendisliği kullanımları için de ürünleri bulunmaktadır.
- (7) BP/Castrol, Audi, Ford, MAN, Honda, JLR, Volvo, Seat, Skoda, Tata ve Volkswagen gibi endüstri markalarına uyumlu yağlama ürünü üretmekte ve bu markaların tüm yeni nesil motor ve aktarma organları teknolojilerini desteklemektedir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Sektör Hakkında Bilgi

- (8) Ham petrolün rafinerilerde işlenmesi ile oluşan değişik viskozitedeki baz yağlara, üründen beklenen özelliklere göre çeşitli katkı maddelerinin karıştırılmasıyla madeni yağlar elde edilmektedir. Madeni yağlar genellikle otomotiv ve endüstriyel madeni yağlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Otomotiv madeni yağları; otomobil grubu araçlarda kullanılmakla beraber, ağır vasıta araçları, iş makineleri, otobüs, tır, kamyon, traktör, deniz araçları, maden araçları gibi araçlarda kullanılan yağları da (motor yağları, makine yağları, transmisyon yağları) içermektedir. Endüstriyel madeni yağlar ise, motorlu taşıt sınıfına girmeyen araçlarda, aktarma parçalarında, fabrika tipi tesislerin makinelerinde, dişlilerde kullanılan yağları (ısıtma işlem yağları, hidrolik yağlar, pas önleyici ve çözücü müstahzar yağlar, kızak yağları) kapsamaktadır.
- (9) Petrol Sanayicileri Derneğinin (PETDER) 2018 yılı sektör raporuna göre, 2018 yılında tüketilen madeni yağların %50'sini taşıt yağları, %41'ini ise endüstriyel yağlar oluşturmuştur. 2018 yılında tüketilen 207.000 ton taşıt yağının büyük bir kısmı (%85) motor yağı olarak ticari araçlarda (%59) kullanılmıştır. Aynı rapora göre, satışa sunulan taşıt yağı miktarı ve satış rakamlarına bakıldığında, 2017'den 2018 yılına motor yağları tüketim miktarında azalma yaşanmıştır.
- (10) Madeni yağların kullanım alanlarının, içeriğindeki katkı maddelerinin farklı türde kullanılması sonucu değişebilir olması, bu yağların homojen ürün niteliği taşımadığına ve bu ürünlerde arz ikamesinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Türkiye'de madeni yağ üretimi yapabilmek için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan (EPDK) lisans alınması gerekmektedir. Pazarda madeni yağ lisansına sahip oyuncu sayısının 126¹ olması pazara giriş engelini düşük olduğunu ve bununla birlikte pazarda kullanıcılar açısından talep ikamesinin yüksek olduğunu göstermektedir.
- (11) Diğer yandan EPDK tarafından çıkarılan Madeni Yağların Ambalajlanması ve Piyasaya Sunumu Hakkında Tebliğ ile piyasaya beş litrenin üzerinde sunulacak madeni yağlar için kurumca belirlenen bilgilerin etiket üzerinde bulundurulması zorunlu kılınmıştır. Bu Tebliğ

¹ BP tarafından sağlanan bilgi.

ile madeni yağ ürünlerinin belirli bir kalite standardına ulaşması, kullanıcıların doğru ve anlaşılabilir bilgiler sayesinde tercih yapabilmesinin sağlanması ve üreticilerin piyasaya teknik düzenlemelere uygun ürün arz etmeleri hedeflenmiştir. Dolayısıyla madeni yağ pazarının, giriş engellerinin yüksek olmadığı, pazara giriş imkanının bulunduğu, üreticiler açısından arz ikamesinin, tüketiciler yönünden ise talep ikamesinin yüksek varsayılacağı bir pazar yapısına sahip olduğu anlaşılmıştır.

I.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (12) Dosya konusu başvuruda yer alan iddialar temelde, BP'nin İSTANBUL OTOMOTİV'e Castrol marka madeni yağların satışını yapmaması üzerinedir. Madeni yağlar genellikle otomotiv ve endüstriyel madeni yağlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Madeni yağlar kullanım yerleri ve tüketici grupları açısından farklılık arz etmektedir. Otomotiv madeni yağ talebinin, satış yeri, marka gücü ve fiyat/kalite gibi faktörlerden daha çok etkilendiği; akaryakıt istasyonları, yetkili ve özel otomobil servisleri, yıkama yağlama noktaları gibi satış noktalarının otomotiv madeni yağlarında münhasır olduğu; otomotiv sektöründeki gelişmeler nedeniyle bu sektörde kullanılan madeni yağların endüstride kullanılanlara göre daha hızlı bir gelişme gösterdiği ve özel spesifikasyonlarının bulunduğu dikkate alındığında, otomotiv madeni yağları ile endüstriyel madeni yağların farklı ürün pazarları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Otomotiv madeni yağları pazarı yüksek derecede arz ikamesinin olması ve pazarlama koşullarının aynı olması nedeniyle tek bir ürün pazarı olarak tanımlanmış, alt pazarlara ayrılmamıştır. Ayrıca dosya kapsamında pazarı daha dar çerçevede ele almanın sonucu değiştirmeyeceği de dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "otomotiv madeni yağları" pazarı olarak tanımlanmıştır.

I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (13) Castrol marka yağlara, BP'nin distribütörleri veya yetkili satıcıları aracılığıyla erişim imkanı bulunmaktadır. Dolayısıyla Castrol marka yağlara erişim kanallarının çeşitliliği ve bu kanalların tüm yurt geneline yayılmış olması göz önüne alınarak, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

I.3. Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (14) Önaraştırma çerçevesinde BP'de yerinde inceleme yapılmış ve İSTANBUL OTOMOTİV ile görüşülmüştür. Ayrıca, söz konusu taraflar ile Borusan Otomotiv Pazarlama ve Ticaret A.Ş.'den (BORUSAN OTOMOTİV) bilgi ve belgeler talep edilmiştir.

I.3.1. İSTANBUL OTOMOTİV'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (15) Önaraştırma kapsamında, İSTANBUL OTOMOTİV'den garanti kapsamında servise gelen araçlar için kullanılan madeni yağların bedelinin BORUSAN OTOMOTİV (Jaguar ya da Land Rover) tarafından ödenip ödenmediği, 2012-2018 yıllarına ilişkin kullanılan yağ miktarı, hizmet alan araç sayısı, madeni yağ tedarik kaynakları, BP ile aralarındaki ilişki, BORUSAN OTOMOTİV yetkili servisi olarak faaliyete başlandığı tarihten itibaren Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılan Castrol marka yağ miktarı ve nereden tedarik edildiği, Jaguar ve Land Rover dışında yetkili servisi olunan araçlar için garanti kapsamındaki bakım ve onarım işlemlerinde belirli bir marka madeni yağ kullanma zorunluluğu bulunup bulunmadığı hususlarında bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. İSTANBUL OTOMOTİV tarafından gönderilen cevap yazısında özetle;
- Garanti kapsamında servise gelen araçlar için kullanılan madeni yağın bedelinin BORUSAN OTOMOTİV tarafından ödendiği,
  - İSTANBUL OTOMOTİV'in organizasyon değişikliği nedeniyle ancak 2014-2018 yıllarına ilişkin yağ verisinin sunulabildiği, anılan yıllara ilişkin kullanılan toplam yağ miktarının (.....) litre, garanti kapsamında kullanılan toplam yağ

miktarının (.....) litre, Land Rover marka araçlarda garanti kapsamında kullanılan yağ miktarının ise (.....) litre olduğu,

- İSTANBUL OTOMOTİV'den hizmet alan toplam araç sayısının (.....), Land Rover marka araç sayısının (.....) ve garanti kapsamında hizmet alan Jaguar ve Land Rover marka araç sayısının (.....) olduğu,
- İSTANBUL OTOMOTİV'in gerek garanti kapsamında olan gerekse diğer (hasar-bakım-onarım) sebeplerle gelecek araç sayısını önceden tahmin edemeyeceği, servise gelen her araç için yağ sarfiyatına ihtiyaç bulunmayabileceği dolayısıyla gerek araç sayısının gerekse kullanılacak yağ miktarının önceden tespit edilip yıllık ihtiyaç miktarı belirleyebilmenin mümkün olmayacağı,
- İSTANBUL OTOMOTİV limited şirket unvanına sahipken BP ile 2012 yılında bayilik sözleşmesi imzaladığı, bu sözleşmenin 2015 yılında feshedildiği, feshedildikten sonra herhangi bir sözleşme ilişkisi içinde ya da dışında bir alım-satım gerçekleştirilmediği,
- Land Rover marka araçlar dışında, yetkili servisi olarak hizmet verilen BMW marka araçlarda Shell marka yağların kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

I.3.2. BORUSAN OTOMOTİV'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(16) Öneri kapsamında, BORUSAN OTOMOTİV'in faaliyet alanı, otomobil satış ve bakım-onarım sistemi, yetkili servislerinin atanma koşulları ve süreci, Türkiye'de 2016, 2017 ve 2018 yıllarında Borusan ve yetkili servisleri tarafından satılan araçlar, her bir marka bazında bunların sayısı ve pazar payı, BORUSAN OTOMOTİV ile BP arasında hangi sözleşmelerin imzalandığı ve bunların içeriği, BORUSAN OTOMOTİV yetkili servislerinin anlaşma yaptıkları madeni yağ firmaları, yetkili servislerinde yapılan bakım vb. onarım işlemlerinde garanti kapsamında ya da garanti dışında belirli tip ve marka yağ kullanma zorunluluğu olup olmadığı, yetkili servislere gelen garanti kapsamındaki araçlarda kullanılan parça ve malzemelerin (madeni yağ gibi) bedelinin BORUSAN OTOMOTİV tarafından nasıl ve hangi şartlarda ödendiği, Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılan yağ standartları ve bu standartları karşılayan markalar ve ilgili yağ tipleri, Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılan yağların BP dışındaki tedarik kaynakları, Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılan madeni yağları yetkili servislere hangi koşullarda sağladığı hususlarında bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. BORUSAN OTOMOTİV tarafından gönderilen cevap yazısında özetle;

- BORUSAN OTOMOTİV şirketler grubu altında toplam dört şirketin yer aldığı; BMW, MINI marka motorlu taşıtlar ile BMW marka motosikletlerin ve bu taşıtlara ilişkin yedek parça ve aksesuarlarının ithalatı, araç, yedek parça ve aksesuarların toptan satışı, ilgili markalara ilişkin satış ve satış sonrası dağıtım ağlarının kurulması, aynı markalara ilişkin ikinci el araç dağıtım ağı kurulması ve bu ağların yönetilmesi faaliyetinde bulunan Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş. (BORUSAN OTO) ile ayrıca, Jaguar ve Land Rover marka motorlu taşıtların, bu taşıtlara ilişkin yedek parça ve aksesuarlarının ithalatı, araç, yedek parça ve aksesuarların toptan satışı, ilgili markalara ilişkin satış ve satış sonrası dağıtım ağlarının kurulması, aynı markalara ilişkin ikinci el araç dağıtım ağı kurulması ve bu ağların yönetilmesi faaliyetinde bulunan BORUSAN OTOMOTİV'in gruptaki distribütör şirketler olarak faaliyet gösterdiği, bunun yanı sıra tüm bu marka yeni motorlu taşıtların perakende satışı ve bu taşıtlara ilişkin satış sonrası hizmetlerinin sunulması ve ikinci el araç satışı ile iştirak eden Borusan Oto Servis ve Ticaret A.Ş.'nin de grup şirketleri arasında yer aldığı, anılan tüm marka motorlu taşıtların operasyonel amaçlı uzun

dönem kiralaması işi ile iştirak eden diğer grup şirketinin ise Borusan Otomotiv Premium Kiralama ve Ticaret A.Ş. olduğu,

- BORUSAN OTOMOTİV bakımından Jaguar ve Land Rover markalı yeni araçların dağıtımının münhasır dağıtım sistemine göre yapıldığı, söz konusu araçların satış sonrası dağıtım ağını nitel seçici dağıtım sistemine göre yönetmekte olduğu ancak halihazırda değişiklik sürecinin yaşandığı,
- BORUSAN OTOMOTİV yetkili servislerinin atanma koşulları ve sürecinin nicel seçici dağıtım sistemine geçişle ilgili proje ve yeni standartlara yönelik çalışmalar kapsamında, kurumsal internet sitesi üzerinden çevrimiçi olarak yapılabilen “yetkili servis ön başvurusu”nun sistemsel olarak bu süreçte askıya alındığı, nicel seçici dağıtım sistemine esas standartların belirlenmesi üzerine aday başvuruları, ilgili standartlar çerçevesinde, planlanan yatırım ve iş birliğine uygunluk açısından da değerlendirilerek, yatırımcı tarafından kabulü ve üreticinin de onayı halinde işleme alındığı, başvurunun kabulü halinde yetkili servis adayıyla yetkili servis sözleşmesi imzalandığı, her bir markaya ilişkin halihazırda dağıtım ağı üyeleri ile imzalanmış yetkili servis sözleşmelerinin var olduğu,
- Ayrıca aynı yazıda iletilen BORUSAN OTOMOTİV ve yetkili satıcıları tarafından 2016, 2017 ve 2018 yıllarında satılan Land Rover araçların pazar paylarının sırasıyla (.....) olarak gerçekleştiği bildirilmiştir. BORUSAN OTOMOTİV bakımından BP ile arasında, tanıtım ve tavsiye faaliyetlerini düzenleyen, (.....) başlangıç tarihli bir sözleşme bulunduğu, sözleşme feshedilmediği için sözleşmenin ilgili hükümleri uyarınca halen yürürlükte olduğu, sözleşmenin Jaguar ve Land Rover markalı taşıtların satış ve satış sonrası süreçlerinde BORUSAN OTOMOTİV tarafından Castrol marka madeni yağların tavsiye edilmesine ve tanıtılmasına yönelik düzenlendiği, ayrıca Borusan Oto Servis ve Ticaret A.Ş. ile BP arasında, (.....) başlangıç tarihli, BP tarafından piyasaya sunulan Castrol marka yağların tedarikini düzenleyen Madeni Yağ Bayilik Sözleşmesi'nin bulunduğu, sözleşmenin (.....) tarihinde sona erdiği, BORUSAN OTO ile BP arasında akdedilmiş ve halen yürürlükte olan bir sözleşmenin bulunmadığı,
- Borusan Oto Servis ve Ticaret A.Ş. dahil tüm yetkili servislerin, herhangi bir şemsiye anlaşma ve/veya distribütör tarafından herhangi bir yönlendirme olmaksızın, tamamen kendi tercihleri doğrultusunda madeni yağ dağıtıcılarının uyguladıkları şartları ve fiyatları mukayese ederek seçimlerini/tedarik anlaşmalarını serbestçe yapabildiği, yetkili servis ağına motor yağı tedarikini BORUSAN OTOMOTİV'in yapmadığı, bu nedenle grup şirketi Borusan Oto Servis ve Ticaret A.Ş. dışındaki diğer yetkili servislerin madeni yağ tedarikine ilişkin dağıtıcı firmalar ile aralarındaki anlaşmalar konusunda bir bilgilerinin bulunmadığı, ancak Kurumdan gelen talep vesilesiyle Jaguar ve Land Rover yetkili servisleriyle yapılan sözlü görüşmeler sonucunda bilgi edinildiği,
- BORUSAN OTOMOTİV yetkili servislerinde, Jaguar ve Land Rover tarafından yapılan ve aşağıda belirtilen durumlar haricinde, maliyeti müşteri tarafından karşılanan her türlü yağ değişiminde üreticinin belirlemiş olduğu “Yağ Spesifikasyonları”na uyum gösteren herhangi bir marka yağın kullanılabileceği,

19-40/652-278

- Jaguar ve Land Rover spesifikasyonunu karşılamakta olan Castrol EDGE Professional'ın, üretici garantisi ve uzatılmış garanti kapsamı altındaki onarımlar ve aksiyonlarda kullanılmasının zorunlu olduğu,
- Ayrıca Castrol kullanımının:
  - o Jaguar Land Rover'ın öngördüğü yağların kullanılacağı Servis Paketleri / Planları² içerisinde;
  - o Jaguar Land Rover'ın veya Jaguar Land Rover'la ilişkili finansman kurumunun finanse ettiği araçlarda yapılan tüm işlemlerde ve zorunlu tutulmayan başka bir yağın kullanılması halinde araç üzerindeki menfaatini, olumsuz etkileyecek olması durumunda (Türkiye'deki uygulamada bu olasılığın gerçekleştiği bir durum yoktur);
  - o Jaguar Land Rover'ın direkt veya indirekt olarak onarımı üstlendiği herhangi bir vakada

zorunluluk arz ettiği, belirtilen durumlar haricindeki tüm bakım/onarım işlemlerinde üretici tarafından belirlenmiş olan yağ spesifikasyonlarına uyum gösteren herhangi bir marka motor yağının kullanılabilmesi belirtilmiştir.

- (17) Aynı cevabi yazıda iletilen uyumlu spesifikasyonlara ilişkin bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1: Jaguar/Land Rover Spesifikasyonuna İlişkin Bilgiler

Jaguar/Land Rover Spesifikasyonu	Viskozite	ACEA Yağ Sınıfı	Motor
STJLR.51.5122	0W-20	ACEA A1/B1	AJ126 (3.0 V6 SC) MY2015'ten itibaren ya da soğuk iklim AJ133 (5.0 VB SC) MY2015'ten itibaren
STJLR.03.5003	5W-30	ACEA A5/B5	3.od - Dizel Partikül Filtresi olmayan araçlar
STJLR.03.5004	5W-20	ACEA A1/B	AJ126 MY2014'e kadar (dahil olmak üzere) AJ133 MY2014'e kadar (dahil olmak üzere)
STJLR.03.5005	5W-30	ACEA C1	3.od - Dizel Partikül Filtreli araçlar
STJLR.03.5007	0W-30		2.od Ingenium
STJLR.03.5006	0W-20		STJLR.51.5122'nin yerini alıyor

Kaynak: BORUSAN OTOMOTİV tarafından sağlanan bilgi.

- (18) Yazıda; garanti onarımı ve Jaguar Care Servis Planı kapsamında kullanılan orijinal parça ve malzemelerin bedeli için onarım sonrası yetkili servis tarafından garanti onarım veya Jaguar Care Servis Planı talebi ile BORUSAN OTOMOTİV'e blokajlı fatura düzenlendiği, kesilen söz konusu faturalardaki tüm kalem detayları içeren garanti veya Jaguar Care Servis Planı başvuruları oluşturularak üretici sistemine gönderildiği, bu başvurular aracılığıyla üretici söz konusu onarım bedelini BORUSAN OTOMOTİV'e ödediği, üretici ödeme bilgisini gönderdikten sonra ilgili garanti veya Jaguar Care Servis Planı faturasındaki blokajın kalktığı ve yetkili servise BORUSAN OTOMOTİV tarafından ödeme yapıldığı; Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılan motor yağlarının, üretici tarafından ilan edilen yağ spesifikasyonunu karşılayan herhangi bir markadan tedarik edilebildiği de belirtilmiştir.

² Bu servis paketleri ve planları, üretici tarafından yeni araçla birlikte gelen ve o kapsamda yapılan periyodik bakım işlemlerinin bedelinin daha sonra üretici tarafından karşılandığı (üstlenildiği) ve müşterilere ücretsiz olarak sunulan paket ve planlardır.

I.3.3. BP'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(19) Öneri kapsamında, BP'den otomotiv madeni yağları pazarına ait tahmini pazar büyüklüğü, pazarın rekabetçi yapısı, rakiplerinin pazardaki konumu, pazara giriş ve büyüme engelleri ile alıcı gücü, BP'nin 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait madeni yağ satış miktarı ve pazar payı, yine söz konusu yıllara ait Jaguar ve Land Rover marka araçlara yönelik satılan madeni yağ miktarı, madeni yağ dağıtım kanalları ve dağıtım sistemi, BP ile BORUSAN OTOMOTİV arasındaki ilişkinin niteliği, hangi sözleşmelerin imzalandığı ve bunların içeriği, Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılan Castrol marka madeni yağ tipleri, bu madeni yağların piyasada bulunabilirlik durumu ve muadilleri, BP tarafından satılan madeni yağların yetkili servislere dağıtımında temel alınan kıstaslar, yetkili servislere ürün sağlamak için ürün tedarik sözleşmesinin gerekli olup olmadığı, İSTANBUL OTOMOTİV'e ürün tedarik edilip edilmediği, edilmiyorsa bunun gerekçeleri hususlarında bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. BP tarafından gönderilen cevap yazısında özetle;

- Otomotiv madeni yağları pazarına ait tahmini pazar büyüklüğünün, bağımsız kuruluş PETDER Madeni Yağ Satışları Raporu'nun Taşıt Yağları kısmından faydalanılarak 2016, 2017 ve 2018 yılları için sırasıyla (.....) ve (.....) olduğu,³
- PETDER'den temin edilen verilere göre BP'nin pazar paylarının da 2016, 2017 ve 2018 yılları için sırasıyla (.....) ve (.....) olduğu, madeni yağ üretimi yapılması için EPDK'dan lisans alınması gerektiği, lisans sahibi oyuncu sayısının 126 olduğu, ihrakiye teslim ve ithalat için de EPDK'dan lisans alınmasının icap ettiği, ancak lisans rejiminin pazardaki oyuncu sayısını sınırlandırmak amacıyla değil, kayıt altına almak, iş ve işlemlerinde gerekli denetimi yapmak saikiyle gerçekleştirildiği dikkate alındığında, bu faaliyetler için lisans alınması ihtiyacının pazara giriş engeli olarak telakki edilmemesi gerektiği, nitekim lisans sahibi oyuncu sayısının da bunu tevsik ettiği, ithalat lisansı almak suretiyle dileyen her kuruluşun pazara girebileceği, eldeki bilgiler çerçevesinde madeni yağ satışı için ayrıca bir lisans gerekmediği, tüm bu hususların EPDK ile de teyit edilebileceği,
- Otomotiv madeni yağları pazarının, doğal olarak otomotiv sektörünün büyümesinden oldukça etkilendiği, yerel ve uluslararası alanda gerçekleşen gelişmelerin ülkemizde gerçekleşen otomotiv yağları satışlarını doğrudan etkilediği ve pazarın buna göre bir seyir sergileyebildiği, nitekim 2017'de bir önceki yıla göre artan satış hacminin, 2018 yılında ülkemiz genelinde yaşanan ekonomik gelişmeler paralelinde, diğer birçok sektörde olduğu üzere bir daralma yaşandığı,
- Sektörün oldukça rekabetçi bir görünüm sergilediği ve uluslararası oyuncuların rekabetine sahne olduğu, diğer yandan pazara yeni girişlerin de bu esnada gerçekleştiği,
- Sektörün alıcı tarafında ilk dolum aşamasında Fiat, Ford, Renault, Temsa gibi oldukça önemli alım gücüne sahip firmaların bulunduğu, keza alıcılar arasında (Otosan gibi) kendi dağıtım ağlarına sahip firmaların da yer aldığı, yine dağıtım tarafında uzun zamandır süregelen ilişkiler neticesinde gelişen distribütörlerin de gerçekleştirdikleri önemli alım miktarları ile sağlayıcılara (üretici ve ithalatçılara) karşı önemli alım gücüne sahip oldukları,

³ PETDER verilerinin pazarın %80'ini temsil ettiği tahmin edilmektedir, örneğin bu veriler arasında Mobil rakamları bulunmamaktadır.

- Madeni yağ satış miktarının 2016, 2017 ve 2018 yılları için sırasıyla kimyasallar dahil (.....) ve (.....) olduğu; kimyasallar hariç (.....) ve (.....) olduğu, PETDER verilerinden istifade edilerek BP'nin madeni yağlar (taşıt yağları, endüstriyel yağlar, deniz yağları ve gresler toplamı) ve kimyasallar (hidrolik fren sıvısı ve antifrizler) alanlarında pay tahminlerine yazılarında yer verildiği, PETDER verilerinin pazarın tamamını değil, tahminen %80'ini temsil etmekte olduğu, bu bakımdan aşağıda yer verilen BP paylarının, tüm pazar dikkate alındığında daha düşük çıkacağı,
- BP'nin 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait madeni yağ satış verilerinin otomotiv madeni yağ pazar paylarından daha düşük seviyelerde olduğu, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında Jaguar ve Land Rover marka araçlara yönelik satılan madeni yağ miktarının sırasıyla (.....) ve (.....) olduğu, söz konusu satış miktarlarının, BP'nin Jaguar ve Land Rover marka araç servis faaliyetinde bulunan kuruluşlara yaptığı, Jaguar ve Land Rover onaylı yağ satışlarını da içermekte olduğu, ancak satış yapılan serviste bu ürünlerin fiilen Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanılıp kullanılmadığı bilgisinin mevcut olmadığı,
- BP'nin (Castrol) pazara erişiminin: distribütörler ((.....)), orijinal ekipman üreticileri ((.....)), ticari ve endüstriyel son kullanıcı firmalar ((.....)), orijinal ekipman üreticileri tarafından yetkilendirilmiş servisler ((.....)) ve ihracat ((.....)) kanalları yoluyla gerçekleştiği,
- BP'nin, BORUSAN OTOMOTİV ve BORUSAN OTO olmak üzere Borusan ile iki ayrı başlık altında ilişkiye sahip olduğu, BORUSAN OTOMOTİV tarafında Castrol ürünlerine ilişkin tavsiye anlaşması, BORUSAN OTO tarafında ise alım satım anlaşması bulunduğu,
- Madeni yağ ürünleri etiketinde OEM spesifikasyonlarının iki şekilde yer aldığı:
  - a) "... spesifikasyon onayına sahip ürün": Araç üreticileri, araç motorlarını geliştirirken, aynı zamanda bu motorlarda gerekli performansı sağlayacak madeni yağların standartlarını belirlemekte ve gelecekte oluşabilecek çeşitli teknik ve/veya mekanik problemleri de öngörmeye çalışarak, araç motorlarını garanti altına almayı hedefleyen bir OEM spesifikasyonu;
  - b) "... spesifikasyonun gereksinimlerini karşılayan ürün": Madeni yağ, baz yağı ve katık paketlerinin harmanlanması ile oluşmaktadır. Katık üreticileri, kendi katık ürünleri ile bir madeni yağ formülasyonu oluşturmakta ve bu formülasyon ile oluşabilecek masrafları karşılayarak araç üreticisine ait spesifikasyon onayını almakta, formülasyon çalışması ve her onay için ayrı ayrı test masrafını karşılamak istemeyen madeni yağ üreticisi ise katık tedarikçilerinden buna benzer hazır formülasyonu almakta ve bu şekilde araç üreticisi ile birlikte test ve masraf sürecine girmeden kendi ürününün üzerine araç üreticisinin ilgili spesifikasyon "gereksinimleri karşıladığı"ni belirten bir ibare ilave edilen bir OEM spesifikasyonu olduğu,
- Uygulamada kimi durumlarda araç firmalarınca onaylı bazı yağların birbirlerinin yerine de kullanılabildikleri (özellikle yeni motor modelleri çıkması sonrasında) görülebilmekte olup Jaguar STJLR 5122 onaylı yağların, yine Jaguar STJLR 5006 onaylı yağ yerine kullanılabildiği,
- Ayrıca aynı yazıda iletilen, Jaguar ve Land Rover marka araçlar için onaylı standartlara sahip Castrol ürünleri ve rakiplerin önerilebileceği düşünülen alternatif ürünlere ilişkin bilgiler kapsamında bazı ürünlerin henüz ülkemizde

satılmayan ürünler olduğu, ancak satışa sunup sunmama veya bunun zamanlamasının, ilgili firmanın takdirinde olduğu ve işbu yazı itibarıyla ithalatı yapılıyor dahi olabileceği, araç üreticisinin geliştirdiği motorlar kapsamında veya pazar gereksinimleri doğrultusunda kendi belirlediği yağ spesifikasyonlarını değiştirebildiği veya geliştirebildiği, Jaguar'ın STJLR 51.5122 spesifikasyonu yerine STJLR 03.5006 isimli spesifikasyon koduna geçiş yaptığı ve bu durumun araç üreticisi tarafından yayınlandığı,

- Castrol tarafından üretilen Jaguar/Land Rover onaylı tüm yağların ülkemizde muadilinin bulunduğu, BP tarafından satılan ürünlerin hiçbir onay bakımından tek ürün statüsüne sahip bulunmadığı, şikayetçi dahil herhangi bir kuruluşun, BP ile ticari münasebeti olmasa dahi onaylı yağlara erişebilme imkanına sahip olduğu, diğer yandan Jaguar/Land Rover onaylı ürünler, BP'nin distribütörlerine yönelik satış listesinde de yer almakta olup talep eden herhangi bir kuruluşun BP distribütörleri vasıtasıyla Castrol Jaguar/Land Rover onaylı ürünlerine de erişebileceği, nitekim 2017, 2018 ve 2019 yıllarında distribütörlere Jaguar/Land Rover onaylı ürün satışları da yapıldığı,
- BP'nin, üretilen veya dağıtımı yapılan motor yağlarının, araç yetkili servislerine dağıtımında, araç üreticilerinin kendi araçları için belirlediği teknik onay seviyesini ve spesifikasyonunu gözettiği,
- BP'nin, kendisinden ürün tedarik etmek isteyen bir kuruluş ile öncelikli olarak yatırımlı veya yatırımsız çalışacağını görüştüğü, bu hususta mutabık kalınması durumunda, uyum açısından gerekli bazı kontrollerini ve dokümantasyon ihtiyacını karşıladıktan sonra herhangi bir sorun görünmemekte ise kredi limitini belirleyip, ihtiyaç duyulan mali belgelerin temin edilmesinin ardından ilgili kuruluş ile çalışmaya başladığı,
- Uygulamada yatırımlı çalışılmak istenmesi durumunda sözleşme yapıldığı, ancak yatırımsız çalışılması durumunda her zaman yazılı sözleşme yapılmayabildiği,
- İSTANBUL OTOMOTİV'e son ürün sevkiyatının 18.12.2014 tarihinde (fatura tarihi) gerçekleştirildiği ve ticari ilişki içerisinde bulunulan 2012, 2013 ve 2014 yıllarında ürün sevkiyatı gerçekleştirildiği, 2015 yılında İSTANBUL OTOMOTİV'in BP'den alımlarını durdurduğunu ve ürün tedarik etmek istemediğini şifahen ifade ettiği, 2015 yılı Mayıs ayında çekilen ihtar ile BP'nin İSTANBUL OTOMOTİV'i sözleşmeye uymaya davet ettiği, ancak 2016 yılında İSTANBUL OTOMOTİV tarafından halen sözleşmeye icap edilmemesi ve yetkililerince sözleşmeye icap edilmeyeceğinin açıkça ifade edilmesi üzerine yasal hakları çerçevesinde, İSTANBUL OTOMOTİV aleyhine hukuki işlem başlatıldığı, gelineen noktada BP'ye ait olan ve kullanım ödöncü olarak verilen ancak geri alınamayan ekipman dahi bulunduğu,
- BP'nin, sözleşmesine icap etmeyen, borçlarını ödemeyen, ödöncü olarak almış olduğu ekipmanı da iade etmeyen İSTANBUL OTOMOTİV ile haklı gerekçelerle çalışmamayı seçtiği

ifade edilmiştir.

I.4. Değerlendirme

- (20) Dosya konusu başvurunun temelini, BORUSAN OTOMOTİV yetkili servisi olarak faaliyet gösteren İSTANBUL OTOMOTİV'in, BP'nin kendilerine Castrol marka madeni yağı tedarik etmediği, ancak kendileriyle aynı durumda bulunan diğer tüm Borusan yetkili servislerine tedarik ettiği, bakım onarım faaliyetlerini yerine getirdiği Land Rover marka

araçların garanti süresince işlem görmesi için Castrol marka madeni yağların kullanılmasının bir zorunluluk olduğu, söz konusu yağların tek tedarik kaynağının BP olduğu iddiası oluşturmaktadır. Söz konusu iddiaların 4054 sayılı Kanunun 4. ve 6. maddesini ihlal edip etmediği bakımından yapılan değerlendirme aşağıda yer almaktadır.

I.4.1. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (21) Başvuruda; BORUSAN OTOMOTİV tarafından yetkili servisi olan şikâyetçi teşebbüse Jaguar ve Land Rover marka araçlarda kullanma zorunluluğu bulunan madeni yağ türünün bildirildiği, bu markalar için belirtilen tür dışında yağ kullanımını araç üretici ve distribütörlerinin kabul etmediği, dolayısıyla Jaguar, Land Rover Garanti ve Jaguar Care işlemlerinde üreticinin istediği spesifikasyondaki Castrol yağların kullanımının zorunlu olduğu ifade edilmektedir. Söz konusu Castrol marka madeni yağların Türkiye'de sadece BP'den teminin mümkün olduğu, BP'nin ise diğer BORUSAN OTOMOTİV yetkili servislerine sağladığı bu ürünleri talep etmelerine rağmen şikâyetçi firmaya sağlamadığı, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 4(e) maddesine aykırı davrandığı iddia edilmektedir.
- (22) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır."* hükmünü haizdir. Kanun'un 4. maddesinin (e) bendinde ise bu hallerden biri olarak *"Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması"* sayılmaktadır.
- (23) BORUSAN OTOMOTİV ile BP arasında Land Rover ve Jaguar markaları ile ilgili yürütülecek tanıtım ve tavsiye faaliyetlerini konu edinen bir sözleşme bulunmaktadır. Bu çerçevede BORUSAN OTOMOTİV Land Rover ve Jaguar markalarının tanıtımı kapsamında yaptığı reklam, ilan vb. faaliyetlerinde münhasıran BP'yi ve Castrol ürünlerini tanıtmayı, BP ise bu tanıtım ve tavsiye faaliyetleri karşılığında BORUSAN OTOMOTİV'e yıllık belirli bir miktar ödemeyi taahhüt etmektedir. Söz konusu sözleşmenin halihazırda yürürlükte olduğu anlaşılmaktadır. Motor yağı kullanımına ilişkin sektördeki uygulama, motorlara uygun standartlara sahip markaların tavsiye edilmesi şeklinde olabilmektedir. Araç üretici ve dağıtıcıları araçların garanti kapsamında kalmalarını teminen bu standartlar dışında kullanılan yağları garanti kapsamı dışında tutmaktadır. Bu çerçevede belirli marka yağların tavsiye edilmesinde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.
- (24) Motorlu taşıtların bakımında, onarımında ve parçalarının yenilenmesinde kullanılan ve motorlu taşıtlara özel olan ürünler yedek parça kapsamına girmektedir. Ancak bu nitelikteki parçalar arasında olan yağ ve boya gibi ürünler bir motorlu taşıtın parçalarını değiştirmek amacıyla taşıtın içine veya üzerine uygulanabildikleri gibi, 2017/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2017/3 sayılı Tebliğ) kapsamında motorlu taşıt olarak kabul edilmeyen motosiklet, traktör gibi taşıt tiplerine de uygulanabilmekte ya da inşaat gibi tamamen farklı alanlarda da kullanılabilir. Farklı amaçlarla kullanılabilen bu nitelikteki ürünlerin yalnızca, bir motorlu taşıtın içine ya da üzerine uygulanabileceklerinin genel olarak kabul edildiği hallerde bu malların dağıtımına ilişkin dikey anlaşmaların Tebliğ kapsamına girdiği kabul edilmiştir. 2017/3 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi uyarınca yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde söz konusu Tebliğ'de düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

- (25) BORUSAN OTOMOTİV tarafından tüm yetkili servislerin, herhangi bir şemsiye anlaşma olmaksızın, kendi tercihleri doğrultusunda madeni yağ firmaları ile kendi tedarik anlaşmalarını imzaladıkları ifade edilmiş ve 21 adet Jaguar ve Land Rover yetkili servisinin 12 tanesinin Castrol ile beş tanesinin hem Castrol hem de Shell ile bir yetkili servisin Mobil, Total ve Castrol ile bir firmanın ise Mobil ile sözleşmesinin bulunduğunu belirten liste iletilmiştir. Aynı listede iki yetkili servisin herhangi bir madeni yağ firması ile tedarik anlaşmasının bulunmadığı görülmektedir. Bu bilgiden de görüleceği üzere Jaguar ve Land Rover marka araçlarda garanti süresi içinde Castrol marka yağ kullanım zorunluluğu bulunmasına rağmen Castrol ile tedarik anlaşması bulunmadan faaliyet gösteren yetkili servisler de mevcuttur.
- (26) BP'den gelen cevabi yazıda ise şikayetçi dahil her kuruluşun BP ile ticari ilişkisi bulunmasa dahi onaylı yağlara erişim imkanının bulunduğu, Jaguar ve Land Rover onaylı ürünlerinin BP distribütörlerine yönelik satış listelerinde yer aldığı, talep eden herkes tarafından satın alınabileceği belirtilmiştir. BP'de yapılan incelemede, BP'nin distribütörlerine yönelik olarak satışlarını kısıtladığına dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. BP tarafından gönderilen yazıda ayrıca, Castrol markalı yağların yaklaşık %(.....)'ünün distribütörler üzerinden pazara sunulduğu belirtilmiştir. Orijinal ekipman üreticileri tarafından pazara sürülen madeni yağ miktarı %(.....) ve yine bu üreticiler tarafından yetkilendirilmiş servisler aracılığıyla pazara sürülen madeni yağ miktarının ise %(.....) olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla pazara sürülen madeni yağların önemli bir kısmının distribütörler üzerinden tedarik edildiği görülmektedir.
- (27) İnceleme sürecinde İSTANBUL OTOMOTİV tarafından Kuruma sunulan ve BP yetkilileri ile yapılan e-posta yazışmalarında firmanın BP ile arasında devam eden hukuki uyuşmazlık nedeniyle ürün taleplerinin karşılanmadığı ifadeleri bulunmaktadır. BP ile İSTANBUL OTOMOTİV 31.03.2012 tarihinde, münhasırlık, satın alma taahhüdü ve cezai şart içeren bir bayilik sözleşmesi imzalamışlardır. İSTANBUL OTOMOTİV, BP tarafından taahhüt edilen ürünlerin temininde yaşanan aksaklıklar sonucunda ticari ilişkilerinde zorluklar yaşadığı gerekçesiyle, 31.03.2015 tarihinde posta yoluyla göndermiş olduğu yazıda, yaşanan aksaklıkların üç gün içerisinde giderilmemesi halinde sözleşmenin haklı nedenle fesih edileceği ihtarını BP'ye göndermiştir.
- (28) BP ise bu ihtarla yönelik olarak 28.05.2019 tarihinde, İSTANBUL OTOMOTİV'in sözleşmeye uyması gerektiği aksi takdirde sözleşme hükümlerince satın alması gereken ancak eksik kalan miktar üzerinden ton başına bedeli ve anlaşmaya aykırı hareketleri sebebi ile fesih tarihinde (.....) tutarındaki cezai şartı tahsil edebileceğini ifade eden bir ihtar göndermiştir. Akabinde BP, İSTANBUL OTOMOTİV'in başka bir dağıtım firmasıyla anlaştiğini öne sürerek, satın alma taahhüdünden ve cezai şart hükmünden kaynaklanan bedelleri, ayrıca ariyet olarak verdiği ekipmanların da bedellerini talep etmiştir. İSTANBUL OTOMOTİV ile BP'nin arasında yaşanan bu uyuşmazlığa ilişkin dava adli mahkemelerde görülmektedir.
- (29) Bu bilgi ve belgeler çerçevesinde, İSTANBUL OTOMOTİV ile BP arasında halihazırda yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu bir dikey anlaşma ya da ticari ilişki bulunmadığından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılıktan bahsedilemeyeceği ve şikayetin bu yönüyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

1.4.2. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (30) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması

yasaklanmakta ve aynı maddenin ikinci fıkrasında örnek niteliğinde bazı kötüye kullanma halleri sayılmaktadır. Söz konusu iddialar dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilip edilmediği bakımından yapılacak değerlendirmede şikayete konu teşebbüsün ilgili pazar veya pazarlarda hâkim durumda olup olmadığının tespiti; bir hâkim durum tespiti halinde ise bir kötüye kullanma olup olmadığının analiz edilmesi gerekmektedir.

I.4.2.1. Hâkim Durum Değerlendirmesi

- (31) Hâkim durum tespiti yapabilmek açısından öncelikle incelenen tarafın pazardaki konumuna bakmak gerekmektedir. BP tarafından sunulan ve PETDER verilerinden yararlanarak hazırlanan pazar payı tablosu şu şekildedir:

Tablo 2: Motor Yağı Üreticilerinin Pazar Payları

Firma	2016		2017		2018	
	Miktar (Ton)	Pay (%)	Miktar (Ton)	Pay (%)	Miktar (Ton)	Pay (%)
BP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Shell & Turcas A.Ş. (SHELL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Total Turkey Pazarlama A.Ş. (TOTAL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
OPET Petrolcülük A.Ş. (OPET)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Atak Madeni Yağ Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. (ALPET)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. (AKPET)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Milan Petrol Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MOBİL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Delta Akaryakıt Ticaret A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: BP tarafından sağlanan bilgi.

- (32) Tablodan görüldüğü üzere % (.....)'lik pazar payıyla BP pazar lideri konumundadır. BP'yi sırasıyla POAŞ, SHELL ve TOTAL izlemektedir. BP'yi takip eden iki şirketin pazar paylarının nispeten BP ile yakın seyrettiği görülmektedir. POAŞ, SHELL, TOTAL, OPET gibi uluslararası faaliyetleri bulunan rakip teşebbüslerin BP üzerinde rekabetçi baskı yaratma ihtimali yüksektir. Buna ek olarak Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Davranışlarına İlişkin Kılavuz'un (Hâkim Durum Kılavuzu) 12. paragrafında aksini gösterecek bir durum söz konusu değilse, Kurulun yerleşik uygulamasında %40'ın altında pazar payına sahip olan teşebbüslerin hâkim durumda olması ihtimalinin düşük olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda BP'nin sektörde önemli bir pazar payına sahip olduğu görülmekle birlikte bu pazar payının hâkim durum yaratacak seviyede olmadığı değerlendirilmektedir.
- (33) Pazara giriş engelleri açısından bakıldığında, madeni yağ üretimi ve ithalatı yapılabilmesi için EPDK'dan lisans alınması gerekmemektedir. Bunun dışında pazarda herhangi bir giriş engeli bulunmamaktadır. İlk dolun aşamasında yağ tedarik eden otomotiv firmalarının ve uzun yıllar süre gelen ticari ilişkiler çerçevesinde önemli miktarda alımlar gerçekleştiren distribütörlerin BP karşısında alıcı gücüne sahip olduğu değerlendirilmektedir.

- (34) Bu bilgiler ışığında BP'nin "otomotiv madeni yağları" pazarında hâkim durumda olma ihtimali düşük olmakla birlikte, kesin bir hâkim durum tespiti yapılmadan şikâyete konu mal vermeyi reddetmenin kötüye kullanma niteliği aşağıda incelenmiştir.

I.4.2.2. Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Değerlendirmesi

- (35) Hâkim Durum Kılavuzu'nun 43. paragrafına göre sözleşme yapmayı reddetme üç koşulun birlikte sağlanması durumunda rekabet hukuku kapsamında ihlal teşkil etmektedir. Bu koşullar, reddetme eyleminin, alt pazarda rekabet etmek için vazgeçilmez bir ürüne ya da hizmete ilişkin olması, bu eylemin alt pazarda etkin rekabeti ortadan kaldırmasının muhtemel olması ve reddetmenin tüketici zararına yol açmasının muhtemel olmasıdır.
- (36) Vazgeçilmezlik unsurunun varlığı, sözleşme talebine konu olan unsurun alt pazarda başvurabilecekleri mevcut ya da potansiyel bir ikamesinin bulunmamasına bağlıdır. BP tarafından Jaguar ve Land Rover marka araçlar için onaylı standartlara sahip Castrol ürünleri ve rakiplerinin önerilebileceği alternatif ürünlere ilişkin bilgiye aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3: Jaguar ve Land Rover Marka Araçlar İçin Kullanılabilecek Ürünler⁴

	CASTROL	SHELL	FUCHS	MOBİL	MOTUL	TOTAL	ELF
STJLR.03.5003	Magtanec Prof. A.5 5W-30	Shell Helix Ultra Prof. AF 5W-30	Titan Supersyn F Eco-DT SAE 5W-30	Mobil Super 3000 X1 Formula FE 5W-30	8100 ECO-ENERG Y 5W-30	Quartz 9000 FUTURE NFC 5W-30	Evolution 900 SXR 5W-30
STJLR.03.5004	Edge Prof. A1 5W-20				SPECIFIC 948 B 5W-20	Quartz 9000 FUTURE ECOB 5W-20	
STJLR.03.5005	Edge Prof. C1 5W-30	Shell Helix Ultra Prof. AF-L 5W-30			8100 ECO-CLEAN + 5W-30	Quartz Ineo C1 5W-30*	
STJLR.03.5006	Edge Prof. E C5 0W-20			Mobil 1 ESP X2 0W-20*			
STJLR.03.5007	Edge Prof. E. 0W-30	Shell Helix Ultra Prof. AJ-L 0W-30*	Titan GT1 LL-12 FE SAE 0W-30	Mobil 1 ESP LV 0W-30*	8100 ECO-CLEAN 0W-30	Quartz Ineo First 0W-30	
STJLR.51.5122	Edge Prof. E. 0W-20		Titan GT1 EVO SAE 0W-20			Quartz Ineo Dynamics 0W-20	

Kaynak: BP tarafından sağlanan bilgi.

- (37) BP tarafından, Castrol marka madeni yağlar dışındaki ürünlerin, Jaguar ve Land Rover marka araçlar için uyumlu yağ spesifikasyonuna sahip olduğu ifade edilmiştir. Alternatif ürünlerin SHELL ve TOTAL gibi pazar gücü yüksek teşebbüsler tarafından sağlanıyor olmasının, bu ürünlere erişim imkanını artırdığı kanaati bulunmaktadır.
- (38) Aşağıdaki tabloda İSTANBUL OTOMOTİV'in yıllar itibarıyla yağ tedarik kaynakları ve tedarik miktarı yer almaktadır.

⁴ Tabloda (*) işaretli ürünlerin henüz ülkemizde satılmayan ürünler olduğu, ancak satışa sunup sunmama veya bunun zamanlamasının ilgili firmanın takdirinde olduğu ve halihazırda ithalatı yapılıyor olabileceği belirtilmiştir.

Tablo 4: İSTANBUL OTOMOTİV'in Yıllık Madeni Yağ Tedarik Kaynakları (Litre)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SHELL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: İSTANBUL OTOMOTİV'in sağladığı veriler.

- (39) Tablodaki verilerden teşebbüsün, 2015 yılına kadar yağ alımlarının büyük kısmını Castrol marka ve bunun büyük bölümünü de BP'den tedarik ettiği anlaşılmaktadır. İSTANBUL OTOMOTİV'in BP ile bayilik anlaşmasının feshedildiği 2015 yılında BP'den yağ alımı bulunmamakla birlikte, BP dışındaki tedarikçilerden Castrol alımı yapıldığı görülmektedir. 2016 ve 2018 yıllarında teşebbüsün Castrol yağ alımı olmamış, 2017 yılında ise diğer kaynaklardan yağ tedariki yapılmıştır.
- (40) Diğer yandan motorlu taşıt sağlayıcısı, garanti kapsamında yapılan tamir, ücretsiz bakım ve taşıt geri çağırma işlerinde, kendisinin sağladığı orijinal parçaların kullanımını zorunlu kılabilir. BORUSAN OTOMOTİV tarafından gönderilen yazıya göre yetkili servislerinde, aşağıda belirtilen durumlar haricinde maliyeti müşteri tarafından karşılanan her türlü yağ değişiminde üreticinin belirlemiş olduğu yağ spesifikasyonlarına uyum gösteren herhangi bir markanın yağı kullanılabilir. İlgili yazıya göre, Jaguar/Land Rover'ın spesifikasyonunu karşılamakta olan Castrol EDGE Professional üretici garantisi ve uzatılmış garanti kapsamı altındaki onarımlar ve aksiyonlarda kullanılmak zorundadır. Castrol'ün kullanımı ayrıca aşağıdaki durumlarda da zorunludur:
- Jaguar/Land Rover'ın öngördüğü yağların kullanılacağı Servis Paketleri/Planları⁵ içindeki,
  - Jaguar/Land Rover'ın veya Jaguar/Land Rover'la ilişkili finansman kurumunun finanse ettiği araçlarda yapılan tüm işlemlerde ve zorunlu tutulmayan başka bir yağın kullanılması halinde araç üzerindeki menfaatini, olumsuz etkileyecek olması durumu,
  - Jaguar/Land Rover'ın direkt veya endirekt olarak onarımı üstlendiği herhangi bir vakada.
- (41) Bu durumlar haricindeki tüm bakım onarımda üreticinin belirlemiş olduğu yağ spesifikasyonlarına uyum gösteren herhangi bir marka yağın kullanılabilirliği ifade edilmiştir.
- (42) 2017/3 sayılı Tebliğ'in 6. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendine göre, motorlu taşıt sağlayıcısı garanti kapsamında yapılan tamir, ücretsiz bakım ve taşıt geri çağırma işlerinde, kendisinin sağladığı orijinal parçaların kullanımını zorunlu kılabilir. Bununla birlikte, bu kural garanti süresi içinde ancak garanti kapsamında olmayan ve müşteriye ücret karşılığı sunulan bakım ve onarım hizmetleri bakımından geçerli değildir. Şöyle ki; yetkili dağıtıcı ve yetkili servis bu bakım ve onarımlarda eş değer kalitede yedek parçaları ya da farklı kaynaklardan temin edilmiş orijinal parçaları kullanabilir. Bununla birlikte söz konusu parçalar nedeniyle herhangi bir arıza olması halinde, böyle bir işlem nedeniyle garantinin sona erip ermeyeceği hususunun genel hükümler çerçevesinde çözülmesi gerekmektedir. BORUSAN OTOMOTİV tarafından garanti kapsamı içinde belirli marka

⁵ Bu servis paketleri ve planları, üretici tarafından yeni araçla birlikte gelen ve o kapsamda yapılan periyodik bakım işlemlerinin bedelinin daha sonra üretici tarafından karşılandığı (üstlenildiği) ve müşterilere ücretsiz olarak sunulan paket ve planlardır.

yağların kullanılmasına ilişkin zorunluluk getirilmesinin mevzuat hükümleri kapsamında bir aykırılık teşkil etmediği değerlendirilmektedir.

- (43) İSTANBUL OTOMOTİV motorlu taşıtlara yönelik bakım onarım servisi vermekte ayrıca BMW, MINI ve Land Rover yetkili servisi olarak bu araçların bakım ve onarımlarını gerçekleştirmektedir. Teşebbüs tarafından gönderilen yazıda; bu servisten 2014-2018 yılları arasında hizmet alan toplam araç sayısının (.....), Land Rover marka araç sayısının (.....), garanti kapsamında hizmet alan Land Rover marka araç sayısının ise (.....) olduğu bilgisi verilmiştir. Bu veriler ışığında teşebbüsün hizmet alan tüm araçlar içinde şikayet konusu Land Rover markalı araçların payı %(.....)'dir. Yine teşebbüsten garanti kapsamında hizmet alan Land Rover markalı araçların tüm araçlar içindeki payı %(.....)'dür. Servise gelen Land Rover araçların ise sadece %(.....) garanti kapsamında işlem görmektedir. Görüldüğü üzere şikayete konu uygulama, teşebbüsün faaliyetlerinin çok küçük bir kısmına ilişkindir.
- (44) Teşebbüsten elde edilen bilgilerde 2014-2018 yılları arasında kullanılan toplam yağ miktarının (.....) litre, garanti kapsamında kullanılan toplam yağ miktarının (.....) litre, Land Rover marka araçlarda garanti kapsamında kullanılan yağ miktarının ise (.....) litre olduğu belirtilmiştir. Bu bilgilere göre teşebbüs tarafından kullanılan madeni yağların sadece %(.....) garanti kapsamındaki araçlarda kullanılmıştır. Garanti kapsamında kullanılan yağların ise %(.....) Land Rover markalı araçlara aittir. Garanti kapsamındaki Land Rover markalı araçlarda kullanılan yağların servisin kullandığı tüm yağlara oranı ise %(.....)'dir.
- (45) İSTANBUL OTOMOTİV'in gerek alternatif temin kaynaklarının bulunması gerekse garanti kapsamında kullanılan yağ miktarının yetkili servis faaliyetlerinde kullandığı toplam yağ miktarı içindeki payının düşük olması bilgisi ışığında BP'nin yağ tedarik etmemesinin teşebbüsün faaliyetlerine engel olmadığı anlaşılmaktadır. Netice olarak BP tarafından sağlanacak yağ tedarikinin teşebbüsün yetkili servis faaliyetleri bakımından vazgeçilmez olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuru konusu eylemin "sözleşme yapmayı reddetme" olarak sayılabilmesi için gereken üç koşulun birlikte sağlanması durumunun gerçekleşmediği görülmektedir. Bununla birlikte, diğer koşullar açısından da, gerekli olmakla birlikte, değerlendirme yapılmıştır.
- (46) Sözleşme yapmanın reddinin ihlal olarak değerlendirilmesinde incelenen bir diğer husus, alt pazardaki rekabete olan etkisidir. Bu kapsamda şikayetçi tarafından ileri sürülen bir diğer iddia da BP ile sözleşme ilişkisinin sona ermesi nedeniyle ihtiyaç duyduğu yağları piyasa fiyatından temin ettiği, diğer yetkili servislerin yararlandığı indirimlerden yararlanamadığı şeklindedir. BORUSAN OTOMOTİV tarafından tüm yetkili servislerin, herhangi bir şemsiye anlaşma olmaksızın, kendi tercihleri doğrultusunda madeni yağ firmaları ile kendi tedarik anlaşmalarını imzaladıkları ifade edilmiş ve 21 adet Jaguar ve Land Rover yetkili servisinin 12 tanesinin Castrol ile beş tanesinin hem Castrol hem de Shell ile bir yetkili servisin Mobil, Total ve Castrol ile bir firmanın ise Mobil ile sözleşmesinin bulunduğunu belirten liste iletilmiştir. Aynı listede iki yetkili servisin herhangi bir madeni yağ firması ile tedarik anlaşmasının bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla Castrol ile tedarik anlaşması yapılmadan da yetkili servis faaliyeti yürütülebilmektedir.
- (47) Yukarıdaki verilerden anlaşıldığı üzere İSTANBUL OTOMOTİV'in yetkili servis faaliyeti çerçevesinde garanti kapsamı dışında Tablo 3'te belirtilen eşdeğer markaların kullanılmasının önünde herhangi bir engel olmamasının yanında eşdeğer yedek parça kullanımı 2017/3 sayılı Tebliğ ile de teşvik edilen bir uygulamadır. Dolayısıyla, İSTANBUL OTOMOTİV'in BP'den yağ tedariki yapmadığı için diğer yetkili servisler karşısında dezavantajlı olduğu söylenemeyecektir.

- (48) Son olarak sözleşme yapmanın reddi eyleminin tüketici üzerinde olumsuz etkisinin muhtemel olup olmadığı incelenmiştir. Şikayetçi İSTANBUL OTOMOTİV Land Rover markasının dışında BMW ve MINI markalı araçlara yönelik olarak yetkili servis hizmeti sunmaktadır. Halihazırda söz konusu marka araçların yetkili servis faaliyetlerine devam etmektedir. Diğer bir ifadeyle, bu markalar açısından tüketicilerin erişimi olan yetkili servis sayısında bir azalma olmamıştır. Garanti kapsamındaki bakım onarımlarda maliyetin üretici firma tarafından sağlandığı, garanti dışında ise eşdeğer madeni yağların kullanımının mümkün olduğu dikkate alındığında tüketicinin olumsuz etkilenmesinin söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir.
- (49) Bu çerçevede söz konusu iddialar açısından 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmediği kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

- (50) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.